

Themanummer Groei • Aap, noot, meedoen: twee laaggeletterden doen een boekje open • Daan Quakernaat over groei, kathedralen en regeltjes • Neuzen in het dagboek van de kinderbουργemeester • Jongeren zijn niet eng

Buurten

Maart 2010, nummer 1, 5de jaargang

A photograph of a man with short brown hair and glasses, wearing a light grey suit jacket over a white shirt. He is standing outdoors in front of a large, ornate Gothic window with intricate tracery. He has his arms crossed and is looking slightly to the right of the camera with a slight smile. The background shows the stone facade of a building, likely a church or cathedral.

“Groei kun je niet verbieden”

"Groei kun je niet verbieden"

De Wereldkampioenschappen Razendsnel Denken bestaan niet. Da's jammer voor Daan Quakernaat. Want hij zou ze winnen. Gesprek met een inspirerende man over groei, onze nationale fobie voor pech, kathedralen bouwen en regelzucht.

Zijn beroep? Spreker, staat op zijn visitekaartje. Dat klopt. Daan spreekt. En snel: gemiddeld zo'n 130 woorden per minuut oftewel 40 meer dan de doorsnee Nederlander. Da's niet vreemd, want Daans brein bevat per kubieke centimeter - naar schatting - 3.000 opvallende ideeën over hoe we het samenleven in Nederland aangenamer kunnen maken. Van oorsprong is hij filosoof. Zijn lievelingsonderwerp? Balans. Tussen angst en controle, tussen passie en structuur, tussen mens en machine. Met zijn optredens trekt hij volle zalen, met name voor overheden en bedrijfsleven. Tot zijn opdrachtgevers behoren Delta Lloyd, Siemens, BAM en Huis & Erf.

Sint-Jan

'Ga kathedralen bouwen!' heet een van zijn favoriete lezingen. Aan een Bosch cafétafeltje - met uitzicht op de 73 meter hoge Sint-Jan - geeft Daan uitleg. "Het is een misverstand dat ze de gotische kathedralen in de Middeleeuwen vanuit één strak en omljnd plan bouwden. Ze gebruikten vooral hun boerenverstand, intuïtie, creativiteit en gekrabbelde tekeningetjes die voortdurend veranderden. Zo'n kathedraal-in-aanbouw stortte zes keer in, brandde af of overleefde een storm niet. Maar ze gingen stug en met bezieling verder en durfden fouten te maken." Ook onze samenleving is een soort kathedraal, verduidelijkt Daan. Maar waxinelichtjes van vroeger om hulp van het ongrijpbare in te roepen, zijn vervuld voor Excel-sheets. "Onze samenleving heeft controle, techniek en regeltjes

heiligverklaard. Dat noem ik de 'zwarte wereld' van checklistjes en pijltjes. Daar staat de 'witte wereld' van betrokkenheid, passie en vertrouwen tegenover. Die wereld wordt nog te vaak met argusogen bekeken, want ze past niet in een computer."

Angst en risico

In de overzichtelijke 'zwarte wereld' dulden we geen pech, fouten en vergissingen. Daan: "Die willen we koste-wat-kost buiten de deur houden. Maar dat kan niet! Angst en risico horen bij het leven. Als je dat niet accepteert, kun je het beste altijd binnen blijven." Nog zoiets: de samenleving zou maakbaar zijn. Lariekoek, vindt Daan. "Uiteindelijk loop je vast in procedures. Nog treuriger: als iemand het op een afwijkende manier wil aanpakken en het lukt niet, dan wordt het meteen als een afgang gezien. Zonde, want samenlevingen en kathedralen bouw je alleen door de lef om te experimenteren."

Bak ellende

Ho ho. Nee, links is hij niet, zegt Daan. Eerder liberaal. "Ik zie ook nadelen aan de 'witte kant'. Met alléén passie kom je ook nergens en blijf je de hippie met Grote Plannen, zonder dat er ooit iets gerealiseerd wordt." Nog een tegendraads standpunt: hij wil af van het idee dat 'groei' een vijand is. "Groeit heeft geen moraal - ze doet niet aan 'goed' of 'kwaad'. Zolang mensen een wil hebben, zal er groei zijn. Je kunt mensen ook niet vragen om op te houden met streven. Oftewel:

groei hoort bij het leven. Dat maakt een 'verbod' erop, bijvoorbeeld ten dienste van het milieu, zinloos. Dan gaat het ondergronds óf mensen gaan emigreren. Maar je kunt wel slimmer groeien." Hoe? Door problemen in de samenleving niet langer te vermijden, maar te omhelzen. Nee, de bliksem is niet in Quakernaats bol geslagen. Hij méént het. Vurig: "Stel dat we het verkeersprobleem in de Randstad radicaal willen oplossen. Dan kun je zeggen: alle auto's eruit of juist overal zes banen asfalt aanleggen. Als je maar kiest. Ongeacht de keuze zou het een prachtige 'kathedraal' zijn om aan te werken. Maar we ontwijken die droom omdat ze problemen oproept. Terwijl we af en toe een bak ellende nodig hebben om tot creatieve oplossingen en meer saamhorigheid te komen."

Achter de komma

Vote Quakernaat for President? Hij zou het wel weten als hij één dag de baas was. "Ik zou de bijl zetten in alle regeltjes die de schijn van geluk en veiligheid geven. Verder zou ik partijen oproepen tot samenwerking - een kathedraal kun je niet in je eentje bouwen. Tegelijkertijd moet je niet tot Sint Juttemis op elkaar wachten. Als je pas iets onderneemt nadat je het tot zeven cijfers achter de komma met elkaar eens bent geworden, dan krijg je flauwe buitenhuisjes in plaats van kathedralen." Na het gesprek loopt Daan de Parade op. Hij kijkt met een timmermansoog naar de Sint-Jan. En glimlacht. Alsof ie hem in de dertiende eeuw al eerder heeft gezien.